

Remissyttrande
2025/09/04

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.uh.remissvar@regeringskansliet.se

Dnr
U2025/01339

Yttrande över promemorian En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma

Akavia lämnar här sitt yttrande över promemorian *En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma*.

Fack- och professionsförbundet Akavia samlar 144 000 ekonomer, jurister, samhällsvetare, it-akademiker, personalvetare och kommunikatörer i såväl privat som offentlig sektor och är ett av de större förbunden inom Saco.

Sammanfattning av Akavias yttrande

Trygghetsöverenskommelsen och omställningsstudiestödet som infördes 1 oktober 2022 ger yrkesverksamma goda möjligheter att finansiera studier i syfte att stärka sin framtida ställning på arbetsmarknaden. Detta bidrar i sin tur till en mer välfungerande arbetsmarknad, både för individen och för samhället, och stärker Sveriges konkurrenskraft.

Inte minst mot bakgrund av den transformation som AI-utvecklingen kan innebära av arbetsmarknaden är det av stor vikt att högskolans utbildningsutbud svarar mot behoven av livslångt lärande och kompetensutveckling för yrkesverksamma under arbetslivet.

Redan när det nya omställningsstudiestödet infördes fanns ett uppenbart behov av att se över högskolans resurstilldelning i syfte att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för ett flexibelt och uppdaterat utbildningsutbud för det livslånga lärandet. Mot den bakgrunden välkomnar Akavia att utredningen som nu resulterat i aktuell promemoria tillsattes.

Akavia ställer sig på övergripande nivå positivt till utredningens förslag om en särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma. Den föreslagna modellen ger lärosätena incitament att utveckla utbildningsutbudet för yrkesverksamma samtidigt som modellen minskar befintliga risker kring lägre prestationsgrad och osäkert studerandeunderlag. Det är också mycket välkommet att utredningen föreslår en särskild ersättning för utveckling av ny utbildning för yrkesverksamma.

Vi ser också positivt på att den nya ersättningsmodellen föreslås träda i kraft redan 1 januari 2026 i syfte att så snart som möjligt ge universitet och högskolor ekonomiska möjligheter att utveckla och erbjuda ett utbildningsutbud som bättre matchar behoven hos yrkesverksamma och arbetsmarknaden.

I vissa delar ser Akavia behov av att justera förslaget till särskild ersättningsmodell.

En mycket viktig utgångspunkt är att den särskilda ersättningsmodellen är kompatibel med omställningsstudiestödet så att det inte uppstår onödiga svårigheter för individen att finansiera studier som möjliggörs av den särskilda ersättningsmodellen. Tre punkter är ur den aspekten särskilt viktiga att beakta:

- Den särskilda ersättningsmodellen bör vara möjlig för lärosätena att använda även för kurser som ges på heltid. Även om många yrkesverksamma medlemmar i Akavia gärna vill kombinera studier och arbete är det viktigt att modellen erbjuder mesta möjliga flexibilitet. Vi vet att det för en del av Akavias medlemmar finns ett starkt önskemål om att kunna studera på heltid.
- Utbildning inom den särskilda ersättningsmodellen bör omfatta 1,5, 3, 4,5 och 6 högskolepoäng för att vara kompatibel med omställningsstudiestödet. Akavia avstyrker därför utredningens förslag om att maximal omfattning inom ramen för den särskilda ersättningsmodellen ska vara 5,5 högskolepoäng.
- Den särskilda ersättningsmodellen bör endast kunna användas till utbildningar som följer de studietakter som finns inom ramen för omställningsstudiestödet, det vill säga heltid samt 20, 40, 50, 60 och 75 procent av heltid. Detta för att undvika att individen går miste om ersättning vid studietakter där emellan och får ett bortfall av inkomst.

Den särskilda ersättningsmodellen behöver inte enbart möta behoven hos individer som finansierar studier med omställningsstudiestöd men det är centralt att utbudet inom den särskilda modellen är möjligt att kombinera med omställningsstudiestödet. Det finns dessutom en poäng i att den särskilda ersättningsmodellen utgår från de moduler och studietakter som redan finns och inte i onödan skapar ytterligare parallella system.

Utredningen föreslår att modellen kompletteras med en komponent för omfördelning av resurser i syfte att premiera utveckling av fort- och vidareutbildning för yrkesverksamma. Akavia vill understryka vikten av att den grundläggande utbildningen inte missgynnas i en sådan omfördelning. Akavia välkomnar därför utredningens förslag att omfördelningen bör vara av begränsad omfattning, att den bör införas först fem år efter att den särskilda ersättningsmodellen tagits i bruk och att Universitetskanslersämbetet (UKÄ) bör få i uppdrag att utveckla modellen vidare.

En uppenbar utmaning med den föreslagna modellen blir att på förhand avgöra vilka kurser som uppfyller kraven på relevans för arbetsmarknaden. Det är av stor vikt att lärosäten även framöver kan erbjuda utbildningar som svarar mot både kortsiktiga och långsiktiga behov från såväl individer, arbetsmarknaden och samhället inom en bred flora av ämnen. Uppgiften är inte att duplicera yrkeshögskolan utan att skapa bättre förutsättningar för

universitet och högskolor att möta behoven av livslångt lärande med högskolans unika forskningsanknytning. Uppgiften är inte bara att utbilda utan också att bilda.

Utredningen har haft i uppdrag att ta fram förslag inom nuvarande ekonomiska ramar. Akavia anser dock att lärosätena behöver tillföras öronmärkta resurser utöver nuvarande takbelopp för den särskilda ersättningsmodellen, inte minst fram till dess att den föreslagna omfördelningsmodellen tas i bruk fem år efter införandet av den särskilda ersättningsmodellen. Utan nya resurser utöver takbeloppen finns en påtaglig risk att lärosätena i huvudsak fortsätter med befintligt utbud.

Nedan följer synpunkter på specifika förslag och bedömningar i promemorian. **För mer detaljerade resonemang hänvisar Akavia till det partsgemensamma remissvar som lämnats av Förhandlings- och samverkansrådet PTK, Svenskt Näringsliv och LO.**

2.1.1 En ny ersättningsmodell ska vila på fyra övergripande principer

Utredningens förslag: Ersättningsmodellen ska vila på följande principer:

1. Lärosätens ansvar att utifrån studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov utveckla och dimensionera fort- och vidareutbildningar samt utbildning för omställning för yrkesverksamma.
2. En ny ersättningsmodell ska ge lärosätena långsiktiga och stabila ekonomiska förutsättningar för utbildningarna i fråga.
3. En ny ersättningsmodell ska leda till ett effektivt utnyttjande av resurserna för att skapa en utveckling av lärosätenas utbildningsutbud för yrkesverksamma i syfte att möta behov som den föränderliga arbetsmarknaden ger upphov till.
4. Ersättningsmodellen ska vara resurseffektiv genom att vara transparent, enkel att tillämpa och inte ge upphov till höga administrativa kostnader.

Akavias ståndpunkt

Akavia instämmer i att de fyra principerna ovan är en god utgångspunkt för en ny ersättningsmodell.

2.2.2 Incitament behövs på flera nivåer inom ett lärosäte

Utredningens bedömning: En särskild ersättningsmodell behöver ge incitament på olika nivåer inom ett lärosäte för nya utbildningar för fort- och vidareutbildning och omställning för yrkesverksamma. En kombination av incitament på lärosätes- eller fakultetsnivå och incitament nära utförandet av utbildning bedöms ge bästa effekt.

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens bedömning.

2.3.2 Yrkesverksamma studerar i regel på deltid

Utredningen skriver att "Yrkesverksamma är mer intresserade av att studera på deltid snarare än heltid" och hänvisar till statistik från läsåret 2022/2023 som visar andelen av de yrkesverksamma i åldersgruppen 27-64 som studerade på deltid.

Akavias ståndpunkt

Akavia anser att den statistik utredningen hänvisar till utgör ett svagt underlag med tanke på att studier finansierade med omställningsstudiestöd var möjligt först från och med den 1 januari 2023. Genom stödet har yrkesverksamma fått betydligt mer fördelaktiga möjligheter än tidigare att studera på heltid.

Akavia har, i likhet med andra fackförbund, både medlemmar som önskar studera på deltid och kombinera studier med fortsatt arbete och medlemmar som vill studera på heltid. Vi vill därför understryka vikten av att den nya ersättningsmodellen är flexibel och möjliggör även studier på heltid.

2.5.1 Två resursfördelningssystem kan innebära otydlighet och konkurrens mellan systemen

Utredningen bedömning: En särskild ersättningsmodell behöver kunna samexistera med den normala ersättningsmodellen. Därför behöver lärosätena kunna identifiera vilken ersättningsmodell som ska användas och, om båda är möjliga, undvika konkurrens mellan dem.

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens bedömning att en särskild ersättningsmodell behöver kunna samexistera med den normala ersättningsmodellen, att lärosätena behöver kunna identifiera vilken ersättningsmodell som ska användas och kunna undvika konkurrens mellan dem.

2.5.2 En ny ersättningsmodell där de flesta är yrkesverksamma och studerar av arbetslivsrelaterade skäl

Utredningens förslag: Den särskilda ersättningsmodellen ska endast ersätta utbildning som är relevant för svensk arbetsmarknad nu eller i framtiden, där merparten av studenterna på utbildningen är yrkesverksamma på svensk arbetsmarknad och följer utbildningen av de huvudsakliga skälen fort- och vidareutbildning eller omställning.

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens slutsats att ett rimligt krav för utbildning inom den särskilda ersättningsmodellen är att merparten av de studerande är yrkesverksamma som studerar av de huvudsakliga skälen fort- och vidareutbildning eller omställning. Vi instämmer dock i promemorians slutsats att det är svårt att på förhand avgöra om en kurs uppfyller kraven.

Begreppet "relevant för svensk arbetsmarknad nu eller i framtiden" är inte helt enkelt att definiera. Många av de undersökningar som görs av arbetsmarknadens framtida kompetensbehov har en utblick på tre år. Längre prognoser än så tenderar att bli mer av spekulationer.

Det finns också en individuell dimension av arbetsmarknadsrelevansen som är svår att bortse från. Vad som utgör relevant utbildning beror i allra högsta grad på den individuella studentens tidigare kompetens och utbildning. Det är med andra ord mycket svårt att på ett enkelt sätt peka ut exakt vilka kurser som är relevanta och inte för arbetsmarknaden i stort nu och i framtiden. En kurs i praktisk filosofi kan vara minst lika relevant för en AI-utvecklare som en kurs i maskininlärning för en jurist och båda har därmed relevans för arbetsmarknaden.

Att helt förlita sig på vad arbetsgivare efterfrågar på kort sikt riskerar att resultera i ett alltför smalt utbildningsutbud med tonvikt på naturvetenskap och teknik samtidigt som utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap prioriteras bort.

Det är därför av stor vikt att lärosätena även fortsättningsvis är fria att utforma sitt utbildningsutbud med utgångspunkt även i de långsiktiga behov som arbetsmarknaden och samhället har av såväl djup som bred akademisk kunskap inom en bred flora av ämnen.

2.5.3 Korta kurser på deltid utgör övergripande kriterier för den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: Den särskilda ersättningsmodellen ska endast användas på utbildningar i form av fristående kurser med ett omgång på 1,5 – 5,5 högskolepoäng. Utbildningarna ska ges på deltid på maximalt 75 procent av heltid.

Akavias ståndpunkt

Akavia avstyrker förslaget som det formuleras av utredningen.

Vår utgångspunkt är att den särskilda ersättningsmodellen ska vara fullt kompatibel med omställningsstudiestödet. Det innebär att utbildningar måste kunna ges på heltid liksom på 20, 40, 50, 60 och 75 procent, samt motsvara 1,5–6 högskolepoäng. Kurser utanför dessa ramar leder annars till inkomstbortfall för studerande. Akavia avstyrker därför utredningens förslag om att den särskilda ersättningsmodellen enbart ska tillåta deltidsstudier upp till 75 procent och max 5,5 poäng.

2.5.4 Lärosätena behöver motivera och dokumentera varför den särskilda ersättningsmodellen har använts

Utredningens förslag: Lärosätena ska motivera och dokumentera varför den särskilda ersättningsmodellen är applicerbar.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker förslaget.

2.5.5 UKÄ bör få i uppdrag att följa upp användningen av den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: Universitetskanslersämbetet ska erhålla ett särskilt uppdrag att följa upp och utvärdera användningen av den särskilda ersättningsmodellen fyra till fem år efter införandet.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker förslaget. En grundläggande uppföljning av användningen av den särskilda ersättningsmodellen, med vissa nyckeltal, bör göras löpande av UKÄ från det att modellen införs. En mer djupgående utvärdering av användningen kan förslagsvis göras efter fyra till fem år som utredningen föreslår. I en sådan utvärdering är det av stor vikt att arbetsmarknadens parter involveras.

2.6.1 Önskvärda egenskaper

Utredningens bedömning: Den särskilda ersättningsmodellen bör ha följande egenskaper:

1. Ge ett tydligt incitament för utveckling och vidmakthållande av utbildning för yrkesverksammas fort- och vidareutbildning samt omställning.
2. Minska den ekonomiska risken kopplad till osäkerheten i antal registrerade studenter och deras prestationer.
3. Ge en ersättning som täcker kostnader för utbildningar av hög kvalitet.
4. Minska eller eliminera otydligheten och konkurrensen kopplad till den normala ersättningsmodellen.
5. Vara enkel att tillämpa och inte ge upphov till höga administrativa kostnader

Akavias ståndpunkt

Akavia instämmer i utredningens bedömning om den särskilda ersättningsmodellens egenskaper.

2.6.3 Garantibasmodellen ska utgöra den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens bedömning: Garantibasmodellen är den modell som bäst uppfyller de önskvärda egenskaperna. Den bör därför vara den modell som utgör den särskilda ersättningsmodellen.

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens bedömning.

2.6.5 Den särskilda ersättningsmodellen ska ha tre olika nivåer

Utredningens förslag: Den särskilda ersättningsmodellen ska ha tre garantinivåer.

1. En lägre nivå som är applicerbar för utbildningar med upp till 15 studenter, eller med ett mindre behov av lärarresurser.
2. En mellannivå som gäller för ett normalt antal undervisningstimmar och motsvarande behov av arbetstid för lärare.

3. En högre nivå för utbildningar som har ett högt kostnadsläge i förhållande till normala utbildningar på grund av höga kostnader för utrustning, speciallokaler och drift. Den högre nivån ska även kunna användas för utbildningar som till sin natur eller sitt upplägg kräver betydligt mer lärarresurser än mellannivån.

Lärosätena ska fastställa lärosätesövergripande riktlinjer för användningen av de olika nivåerna.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker utredningens förslag och delar utredningens slutsats att lärosätena behöver fastställa lärosätesövergripande riktlinjer för användning av de olika nivåerna för att uppnå en likvärdighet inom lärosätet, liksom slutsatsen att lärosätenas riktlinjer och hur de följs internt sedan ska kunna följas upp av UKÄ och Riksrevisionen.

2.6.6 Den särskilda ersättningsmodellens ersättningsnivåer

Utredningens förslag: De tre garantibasnivåerna ska ge följande ersättning i 2023 års kostnadsnivå.

- Den lägre nivån innebär en garantiersättning om 28 700 kronor per högskolepoäng.
- Mellannivån innebär en garantiersättning om 40 600 kronor per högskolepoäng.
- Den högre nivån innebär en garantiersättning om 52 500 kronor per högskolepoäng.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker övergripande utredningens förslag. Det är svårt att bedöma de specifika belopp utredningen föreslår men vi utgår från att nivåerna är valda med utgångspunkt i möjligheten att ge studenterna undervisning av hög kvalitet, om inte bör de höjas.

2.6.7 Krav på minst åtta studenter på en utbildning för tillämpning av den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: För att garantiersättningen ska gälla ska utbildningen ha minst åtta registrerade studenter.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker utredningens förslag även om vi inte har någon uppfattning kring valet av just åtta studenter som undre gräns. Möjligen kan det finnas specialiserade utbildningar som motiverar färre än åtta studenter.

2.6.9 Utveckling av nya utbildningar kan ersättas inom den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: Inom den särskilda ersättningsmodellen ska ersättning ges för utveckling av ny utbildning. Ersättningen för utveckling av utbildning ska vara densamma som garantibasersättningen, det vill säga 28 700 kronor, 40 600 kronor eller 52 500 kronor i 2023 års kostnadsnivå per högskolepoäng helt eller delvis nyutvecklad utbildning. Valet av ersättningsnivå ska vara på samma nivå som den garantiersättningsnivå som planeras gälla

för den färdigutvecklade utbildningen. För att ersättning för utveckling ska ges ska faktisk utveckling av ny utbildning ha skett som står i proportion till ersättningens storlek, annars lämnas en lägre ersättning än de angivna beloppen. Dessutom ska omfånget av ny utbildning minst uppgå till 1,5 högskolepoäng.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker förslaget. Att lärosätena inom den särskilda ersättningsmodellen ska få ersättning för utveckling av ny utbildning är centralt för att de både ska kunna bygga ut och sedan kontinuerligt förnya och anpassa sitt utbildningsutbud till behoven hos yrkesverksamma och arbetsmarknaden.

2.6.10 Den särskilda ersättningsmodellen och produktivitetsavdraget

I avsnittet tar utredningen upp följande:

”Verksamhet vid svenska universitet och högskolor anses kunna öka sin produktivitet i samma utsträckning som den privata tjänstesektorn. Därför räknas inte anslagen till lärosätena upp för att fullt ut täcka kostnadsökningar, utan ett avdrag, kallat produktivitetsavdraget, görs från ersättningsnivåerna i den normala resursfördelningsmodellen. Den särskilda ersättningsmodellens utformning med en garantinivå är särskilt känslig i detta sammanhang. Ett produktivitetsavdrag som gör att de föreslagna garantinivåerna inte kan täcka kostnader för behovet av undervisning, gör att modellen inte har avsedd funktionalitet. Utbildning för yrkesverksamma behöver kunna vara ekonomiskt bärkraftiga i sig, för att dessa utbildningar ska vidmakthållas under längre tid.”

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens analys men noterar att utredningen inte lämnar något förslag, vilket är förståeligt utifrån utredningens uppdrag att enbart föreslå åtgärder som kan hanteras inom nuvarande ekonomiska ramar.

Frågan om produktivitetsavdragets effekter är dock av betydelse för att den särskilda ersättningsmodellen ska uppnå avsedd effekt och ge lärosätena goda ekonomiska möjligheter att utveckla och erbjuda ett utbildningsutbud av god kvalitet för yrkesverksamma. Därför föreslår Akavia att regeringen i propositionen kompletterar utredningens förslag på ett sätt som säkerställer att värdet av den särskilda ersättningsmodellen inte urholkas över tid. Hur detta kan åstadkommas bör vara upp till regeringen att lägga förslag på, men en möjlighet skulle kunna vara ett slopat eller lägre produktivitetsavdrag för de utbildningar som ges inom den särskilda ersättningsmodellen.

2.6.12 Fort- och vidareutbildning för yrkesverksamma kan nå en nivå på 5 procent av utbildningsanslaget

Utredningens bedömning: Fort- och vidareutbildning samt omställning för yrkesverksamma kan nå en nivå som motsvarar 5 procent av det totala utbildningsanslaget, vilket för 2024 motsvarar 1,45 miljarder kronor

Akavias ståndpunkt

Akavia anser att utredningens bedömning om att fort- och vidareutbildning för yrkesverksamma, som det definieras i den aktuella promemorian, kan nå en nivå som motsvarar 5 procent av det totala utbildningsanslaget är en rimlig målsättning.

2.6.14 Lärosätena och UHR behöver utveckla möjligheten att söka, anmäla intresse och antas till utbildningar för yrkesverksamma

I avsnittet belyser utredningen behov av förändring i andra regelverk och system som inte har varit en del av utredningens uppdrag, men som utredningen bedömer påverkar nyttjandet och utfallet av den särskilda ersättningsmodellen.

Akavias ståndpunkt

Akavia instämmer i vikten av att yrkesverksamma kan hitta utbildningar av intresse för fort- och vidareutbildning samt omställning, och i behovet av att ansökningsförfarandet kan ske snabbare än i dag.

2.6.15 Lärosätena behöver utveckla samarbetet med arbetsmarknadens parter

I avsnittet framhåller utredningen att vikten av att lärosätena utvecklar samarbetet med arbetsmarknadens parter.

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens slutsats. Utbyggnaden av relevant utbildning för yrkesverksamma, som svarar mot behoven på arbetsmarknaden, kommer att kräva att lärosätena arbetar aktivt med olika företrädare från arbetsmarknaden.

Såväl arbetsgivarorganisationer som arbetstagarorganisationer kan med fördel ta ett ökat ansvar för att samverka med lärosätena och för att mer systematiskt identifiera och tydliggöra de kompetensbehov som finns bland yrkesverksamma och på arbetsmarknaden till lärosätena. I dag görs bland annat partsgemensamma sektorsvisa kartläggningar av kompetensbehoven som kan vara utgör viktiga underlag för lärosätena.

2.7.1 Den särskilda ersättningsmodellen behöver kompletteras med en komponent för att omfördela resurser mellan lärosäten

Utredningens bedömning: Den särskilda ersättningsmodellen behöver ytterligare en komponent för att omfördela resurser mellan lärosäten till förmån för utbildningar för yrkesverksamma, så att den kompetens som finns vid olika lärosäten bäst ska komma till nytta. Denna omfördelning behövs dessutom som ytterligare incitament för att lärosäten ska få kraft att göra interna omfördelningar till förmån för dessa utbildningar.

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens bedömning om det inte är tillräckligt att införa en modell med garanti för minsta ersättning och medel för utveckling av ny utbildning. Akavia instämmer med utredningen om att den särskilda ersättningsmodellen därför även bör kombineras med en komponent för omfördelning av resurser, för att lärosätena totalt ska ha incitament att ge

utbildningar som riktar sig till yrkesverksamma inom den särskilda ersättningsmodellen. Akavia vill dock påpeka att det är av vikt lärosätena även fortsättningsvis ges stor frihet i att utforma utbildningsutbudet.

2.7.2 En modell för omfördelning av resurser ska införas

Utredningens förslag: Det ska införas en modell för omfördelning av anslag mellan lärosäten. Denna modell ska ge incitament och omfördela anslag så att utveckling av utbildning för fort- och vidareutbildning samt omställning för yrkesverksamma premieras.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker i huvudsak utredningens förslag, med förbehåll för att så väl omfördelningsmodellens utformning och dess effekter kan behöva utredas och analyseras närmare innan den införs.

2.7.3 Modellen för omfördelning av resurser ska också ha en komponent som premierar examina

Utredningens förslag: Modellen för omfördelning av anslag ska ha en komponent som premierar examina utöver att premiera utbildning för yrkesverksammas fort- och vidareutbildning samt omställning.

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens bedömning om att det kan behövas ytterligare en komponent i omfördelningsmodellen så att inte den grundläggande utbildningen inte missgynnas.

2.7.5 En balans mellan omfördelning baserat på fort och vidareutbildning respektive examina behövs

Utredningens förslag: Vid dimensioneringen av de två komponenterna i omfördelningsmodellen ska det uppnås en balans mellan dem, så att omfördelningens övergripande effekt blir ungefär av samma storlek. Omfördelningseffekten föreslås vara begränsad, så att lärosätena inte drabbas alltför hårt ekonomiskt på årsbasis.

Akavias ståndpunkt:

Akavia delar utredningens slutsats att de två komponenterna av omfördelningsmodellen behöver dimensioneras så att effekterna av omfördelningen blir ungefär likartad för båda dessa delar. Akavia tillstyrker även utredningens förslag om att omfördelningspotten inte bör vara alltför stor, och bedömer att utredningens slutsats att även mindre omfördelning bör ge en god effekt, förefaller vara rimlig.

2.7.7 Små högskolor och enskilda utbildningsanordnare undantas den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: De statliga universiteten och högskolorna samt Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping kan använda den särskilda ersättningsmodellen inom utbildning. Försvarshögskolan berörs inte av förslaget då

lärosätet omfattas av andra avräkningsregler. Sveriges Lantbruksuniversitet berörs inte eftersom lärosätet inte erhåller anslag för utbildning inom utgiftsområde 16. För övriga enskilda utbildningsanordnare gäller särskilda regler. Endast 26 lärosäten är del av omfördelningsmodellen.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker utredningens förslag.

2.7.8 Universitetskanslersämbetets roll kopplat till omfördelningssystemet

Utredningens förslag: Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska få uppdraget att utveckla omfördelningsmodellen enligt utredningens grundprinciper. Dessutom ska UKÄ årligen leverera underlag för omfördelningen till Regeringskansliet. Omfördelningen ska införas fem år efter att den särskilda ersättningsmodellen är införd.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker utredningens förslag.

2.7.10 Nya resurser för fort- och vidareutbildning till utvalda lärosäten och ämnesområden

Utredningen konstaterar att vissa lärosäten som har en mycket liten andel fristående kurser har svårt att bygga upp ny utbildning för yrkesverksamma utan att dra ner på grundläggande utbildning. Utredningen konstaterar vidare att detsamma gäller vissa utbildningsområden som domineras av programutbildningar. Utredningen lyfter, även om det ligger utanför utredningens direktiv, att regeringen för att snabbare kunna ge lärosäten och områden, som bedöms vara viktiga för fort- och vidareutbildning för yrkesverksamma, en möjlighet att utveckla relevanta utbildningar kan välja att fördela extra anslag för detta ändamål.

Akavias ståndpunkt

Akavia delar utredningens analys.

3 Ikraftträdande och genomförande

Utredningens förslag: Den särskilda ersättningsmodellen för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma kan införas från och med budgetåret 2026. Den delen av ersättningsmodellen som rör omfördelning mellan lärosäten kan införas från och med budgetåret 2031 baserat på åren 2026–2030.

Akavias ståndpunkt

Akavia tillstyrker utredningens förslag.

Patrik Nilsson
Samhällspolitisk chef

Hanna Birath
Sakkunnig